

Bankowość centralna w Azji na przykładzie Chin, Japonii i Rosji — analiza porównawcza

JEL classification: E5

Słowa kluczowe: bank centralny, pieniądz, stopa procentowa, Azja

Keywords: central bank, money, interest rate, Asia

Abstrakt: Rosnąca rola gospodarek azjatyckich w procesie integracji gospodarczych oraz ich dynamiczny rozwój powoduje wzrost roli największych państw azjatyckich, takich jak Chiny, Japonia i Rosja. Pełen obraz sytuacji ekonomicznej w tych krajach powinien wypełnić opis prowadzonej przez nie polityki pieniężnej. W opracowaniu za pomocą analizy porównawczej przedstawiono różnice oraz wspólne elementy bankowości centralnej pod względem instytucjonalnym oraz instrumentalnym. Omówiono strukturę banków centralnych oraz ich proces decyzyjny. Następnie opisano obecny sposób prowadzenia polityki pieniężnej.

Central banking in Asia as seen in China, Japan and Russia — comparative analysis

Abstract: The growing role of Asian economies in the process of economic integration and its dynamic growth causes an increase in the role of the largest Asian countries, such as China, Japan and Russia. The full picture of the economic situation in these countries must be completed by a description of a monetary policy led in them. The paper presents, by means of comparative analysis, the differences and common elements of central banking in terms of institutional and related instruments. It introduces the structure of central banks and their decision-making process. Then it describes the current character of a monetary policy.

Geograficzne kryterium wyodrębniania regionu Azji i Pacyfiku pozwala nam wyróżnić Azję Północno-Wschodnią, do której zalicza się Rosję, Japonię i Chiny.

Kryterium geopolityczne wskazuje, że dominującą rolę w tym regionie odgrywają lub będą odgrywać właśnie te trzy kraje. Wśród ekonomistów istnieje konsensus, że wiodącą potęgą regionu jest Japonia, dostrzegają oni jednak rosnącą w szybkim tempie pozycję Chin. Pozycja Rosji w tym obszarze słabnie i kraj ten nie odgrywa już roli równorzędnego partnera dla pozostałych dwóch.

I. Miejsce banku centralnego w gospodarce — orientacja instytucjonalna

Chiny

Bankiem centralnym Chin jest Ludowy Bank Chin (PBC — The People's Bank of China). Powstał 1 grudnia 1948 roku w rezultacie konsolidacji trzech banków: Banku Huabei, Banku Beihai oraz Banku Xibei. We wrześniu 1980 roku Rada Państwa podjęła decyzję, że PBC będzie pełnił funkcję banku centralnego. Do tego czasu prowadził on bowiem również bankowość komercyjną. Legalny status banku centralnego Ludowy Bank Chin otrzymał 18 marca 1995 roku, kiedy to III Plenum VIII Narodowego Kongresu Ludowego przyjęło ustawę ustanawiającą PBC bankiem centralnym.

W związku z coraz większą rolą banku centralnego w zarządzaniu makroekonomicznym w Chinach 27 grudnia 2003 roku Narodowy Kongres Ludowy przyjął ustawę ustanawiającą funkcje Ludowego Banku Chin. Do jego zadań, oprócz tradycyjnych¹, takich jak wydawanie i administrowanie obiegu renminbi² (funkcja emisyjna), zarządzanie skarbem państwa jako przedstawiciela fiskalnego (funkcja banku państwa) oraz zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemów płatniczych i rozliczeniowych (funkcja banku banków), należy także:

- opracowywanie i egzekwowanie odpowiednich praw, zasad i przepisów, które są związane z realizacją polityki pieniężnej;
- formułowanie i wdrażanie polityki pieniężnej zgodnie z prawem;
- regulacja rynków finansowych, w tym rynku międzybankowych pożyczek, rynku obligacji, rynku walutowego i rynku złota;
- zapobieganie systemowemu ryzyku finansowemu i łagodzenie go w celu zabezpieczenia stabilności finansowej;
- utrzymanie kursu chińskiej waluty w adaptacyjnym poziomie równowagi; oraz zarządzanie państwowymi rezerwami dewizowymi i rezerwami złota;
- zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemów płatniczych i rozliczeniowych;
- monitorowanie podejrzanych ruchów w sektorze finansowym w celu przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy;
- przeprowadzanie analiz ekonomicznych i prognoz gospodarczych;

¹ W. Baka, *Bankowość centralna. Funkcje — metody — organizacja*, Warszawa 2001, s. 33.

² Oficjalna nazwa waluty Chin. Używana w powszechnym użyciu nazwa juan oznacza dosłownie w języku chińskim „pieniądz”.

— udział w międzynarodowych instytucjach finansowych w charakterze banku centralnego Chin;

— pełnienie innych funkcji przewidzianych przez Radę Państwa³.

Kierownictwo PBC składa się z prezesa i jego zastępców. Prezes jest powoływany i usuwany z urzędu przez Przewodniczącego Chińskiej Republiki Ludowej. Kandydata na prezesa PBC nominuje Przewodniczący Rady Państwa (odpowiednik premiera), a zatwierdza go Krajowy Kongres Ludowy. Zastępcy prezesa Ludowego Banku Chin są powoływani i usuwani z urzędu przez premiera. Kadencja prezesa trwa pięć lat i może być sprawowana najwyżej dwa razy. Obecnie, od grudnia 2002 roku, prezesem jest Zhou Xiaochuan⁴.

Siedziba PBC, którą tworzy 18 departamentów, znajduje się w stolicy kraju Pekinie. Podstawowym organem PBC, odgrywającym najważniejszą rolę w tworzeniu i dostosowaniu polityki pieniężnej do sytuacji makroekonomicznej, jest Komitet do spraw Polityki Pieniężnej (Monetary Policy Committee). Jego zadaniem jest doradztwo w zakresie formułowania i dostosowania polityki pieniężnej, jej celu, zastosowania instrumentów polityki pieniężnej i koordynacji pomiędzy polityką pieniężną a innymi politykami makroekonomicznymi⁵.

Komitet składa się z prezesa PBC oraz przedstawicieli instytucji państwowych związanych z polityką pieniężną, takich jak na przykład wiceminister rozwoju państwa, wiceminister finansów, przewodniczący nadzoru bankowego, rzecznik Narodowego Biura Statystycznego, przedstawiciel środowiska akademickiego. PBC musi dołączać opinie Komitetu do proponowanych decyzji przekazywanych przez PBC Radzie Państwa do zatwierdzenia. Opinie te dotyczą:

- rocznego wzrostu podaży pieniądza;
- wysokości stóp procentowych;
- ustalania wartości kursu walutowego.

Najważniejszym celem Ludowego Banku Chin jest dbanie o stabilność wartości waluty, a tym samym wspieranie wzrostu gospodarczego⁶.

Japonia

Bank Japonii rozpoczął swą działalność 10 października 1882 roku i zgodnie z ustawą (The Bank of Japan Act) stał się bankiem centralnym Japonii⁷. Ustawa ta była wielokrotnie zmieniana. Pierwsze zmiany, w 1942 roku, odzwierciedlały

³ Strona internetowa Ludowego Banku Chin, <http://www.pbc.gov.cn/publish/english/952/index.html> (dostęp: 1.02.2014).

⁴ Strona internetowa Ludowego Banku Chin, <http://www.pbc.gov.cn/publish/english/1005/index.html> (dostęp: 1.02.2014).

⁵ Strona internetowa Ludowego Banku Chin, <http://www.pbc.gov.cn/publish/english/980/index.html> (dostęp: 1.02.2014).

⁶ Strona internetowa Ludowego Banku Chin, <http://www.pbc.gov.cn/publish/english/967/index.html> (dostęp: 1.02.2014).

⁷ *Bankowość centralna od A do Z*, red. R. Kokoszcyński, B. Pietrzak, Warszawa 2007, s. 240.

sytuację wojenną. Zmiana w 1949 roku ustanowiła najważniejszy organ w Banku Japonii, to jest Radę Polityki (Policy Board). Japoński parlament w 1997 roku, kierując się regułą niezależności i przejrzystości, uchwalił całkowicie zrewidowaną ustawę o banku centralnym, która weszła w życie 1 kwietnia 1998 roku⁸. Ustawa określa status Banku Japonii, precyzując, że nie jest on agencją rządową ani prywatną korporacją.

W akcie prawnym ustanawiającym Bank Japonii zdefiniowane zostały także cele banku jako: „emisja banknotów i przeprowadzanie kontroli walutowej, i monetarnej w celu zapewnienia sprawnego rozliczania funduszy wśród banków, i innych instytucji finansowych, przyczyniając się do utrzymania stabilności systemu finansowego”⁹. Bank Japonii nie tylko pełni funkcję emisyjną i banku banków, lecz działa również jako bank państwa, prowadząc kasową obsługę budżetu państwa, gromadząc dochody państwa i realizując jego wydatki. Prowadzi on także operacje związane z zadłużeniem państwa przez emisję oraz wykup rządowych obligacji¹⁰. Warto wspomnieć, że Bank Japonii bardzo aktywnie wpływa na kurs waluty krajowej przez przeprowadzanie interwencji. W tym zakresie działa on jednak na zlecenie japońskiego Ministerstwa Finansów¹¹.

Ustawa z 1998 roku definiuje podstawowy cel działalności w następujący sposób: „kontrola kursu walutowego oraz podaży pieniądza przez Bank Japonii ma na celu osiągnięcie stabilności cen, przyczyniając się do zdrowego rozwoju gospodarki narodowej”¹².

Rada Polityki jest najważniejszym organem decyzyjnym. Ustala wytyczne dotyczące kontroli walutowej i monetarnej, określa podstawowe zasady prowadzenia działalności banku centralnego i nadzoruje wypełnianie obowiązków zarządu, z wyłączeniem biegłych rewidentów. Składa się z dziewięciu członków: prezesa Banku Japonii, dwóch zastępców oraz sześciu członków Rady. Prezes wybierany jest na pięcioletnią kadencję przez Radę Ministrów i zatwierdzany przez japoński parlament. Obecnie Prezesem Banku Japonii, od marca 2013 roku, jest Haruhiko Kuroda¹³.

⁸ Strona internetowa Banku Japonii, <http://www.boj.or.jp/en/about/outline/history/index.htm/> (dostęp: 1.02.2014).

⁹ Strona internetowa Banku Japonii, <http://www.boj.or.jp/en/about/outline/index.htm/> (dostęp: 1.02.2014).

¹⁰ *Bankowość...*, s. 246.

¹¹ *Ibidem*.

¹² Strona internetowa Banku Japonii, <http://www.boj.or.jp/en/about/outline/index.htm/> (dostęp: 1.02.2014).

¹³ Strona internetowa Banku Japonii, http://www.boj.or.jp/en/about/organization/policyboard/gv_kuroda.htm/ (dostęp: 1.02.2014).

Główna siedziba banku centralnego Japonii, w którego strukturze jest 15 departamentów, znajduje się w Tokio¹⁴.

Rosja

Bank centralny Federacji Rosyjskiej został założony 13 lipca 1990 roku. Powstał na bazie istniejącego wcześniej Banku Państwowego ZSRR (Государственный банк СССР). Początkowo nazywany był Bankiem Stanowym RFSRR (Rosyjskiej Federacji Socjalistycznej Republiki Radzieckiej). Dnia 2 grudnia 1990 roku Rada Najwyższa RFSRR uchwaliła ustawę o Centralnym Banku RSFR, nazywając go Bankiem Rosji. Od tego momentu bank centralny zyskuje osobowość prawną. W latach późniejszych Bank Rosji jako bank centralny Federacji Rosyjskiej został wpisany do konstytucji (art. 22)¹⁵.

Od 1995 roku bank zaprzestał finansowania deficytu budżetowego Rosji, pełniąc jednak nadal funkcję banku państwa (gromadząc jego dochody podatkowe). Bank Rosji wykonuje swoje zadania na podstawie Konstytucji Federacji Rosyjskiej oraz ustawy federalnej o Centralnym Banku Federacji Rosyjskiej (Banku Rosji) oraz innych praw federalnych.

Zgodnie z artykułem 75 Konstytucji Federacji Rosyjskiej głównym zadaniem Banku Rosji jest ochrona rubla i zapewnienie jego stabilności. Bank Rosji jest jedynym emitentem waluty. Zgodnie z art. 4 ustawy o Banku Rosji realizuje on między innymi następujące zadania:

- we współpracy z rządem federalnym opracowuje i wdraża politykę pieniężną;
- jest jedynym emitentem gotówki i organizatorem obiegu gotówkowego;
- jest kredytodawcą ostatniej instancji dla instytucji kredytowych i organizuje operacje refinansowania;
- prowadzi rachunki dla jednostek budżetowych na wszystkich poziomach rosyjskiego systemu budżetowego.

Bank Rosji jest odpowiedzialny przed Dumą Państwowego Zgromadzenia Federalnego Federacji Rosyjskiej, które powołuje i odwołuje prezesa Banku Rosji (na wniosek Prezydenta Federacji Rosyjskiej) oraz członków zarządu (na wniosek prezesa Banku Rosji). W czerwcu 2013 roku na czteroletnią kadencję powołana została Elvira Nabiullina¹⁶.

¹⁴ Strona internetowa Banku Japonii, http://www.boj.or.jp/en/about/organization/chart/honten_taisei.htm/ (dostęp: 1.02.2014).

¹⁵ Strona internetowa Banku Rosji, <http://www.cbr.ru/today/default.aspx?prtid=cbrf> (dostęp: 1.02.2014).

¹⁶ Strona internetowa Banku Rosji, <http://www.cbr.ru/eng/today/default.aspx?Prtid=dir> (dostęp: 1.02.2014).

Najważniejszym ciałem decyzyjnym, które określa wielkość podstawowych instrumentów polityki pieniężnej, jest Rada Dyrektorów Banku Rosji. W jej skład wchodzi prezes Banku Rosji i 12 członków Rady. Wybierani są oni przez Dumę Państwową na czteroletnie kadencje.

Bank Rosji, którego strukturę organizacyjną tworzy 25 departamentów, ma siedzibę w Moskwie.

Tabela 1. Porównanie instytucjonalne banku centralnego Chin, Japonii i Rosji

	Chiny	Japonia	Rosja
Nazwa banku centralnego (w języku polskim, angielskim i ojczystym)	Ludowy Bank Chin The People's Bank of China (PBC) 中国人民银行	Bank Japonii The Bank of Japan 日本銀行	Bank Rosji The Central Bank of the Russian Federation Банк России
Data powstania	1 grudnia 1948	10 października 1882	13 lipca 1990
Siedziba	Pekin	Tokio	Moskwa
Najważniejsza osoba	prezes (obecnie Zhou Xiaochuan) wybierany na pięcioletnią kadencję	prezes, Haruhiko Kuroda, wybierany na pięcioletnią kadencję	prezes, Elvira Nabiullina, wybierany na czteroletnią kadencję
Najważniejsze ciało decyzyjne	Komitet do spraw Polityki Pieniężnej (Monetary Policy Committee)	Rada Polityki (Policy Board)	Rada Dyrektorów (Board of Directors)
Najważniejszy cel banku centralnego	dbanie o stabilność wartości waluty, a tym samym wspieranie wzrostu gospodarczego	osiągnięcie stabilności cen, przyczyniając się do zdrowego rozwoju gospodarki narodowej	ochrona rubla i zapewnienie jego stabilności
Funkcje banku centralnego	emisja pieniądza, bank państwa, bank banków	emisja pieniądza, bank państwa, bank banków	emisja pieniądza, bank banków, bank państwa

Źródło: opracowanie własne.

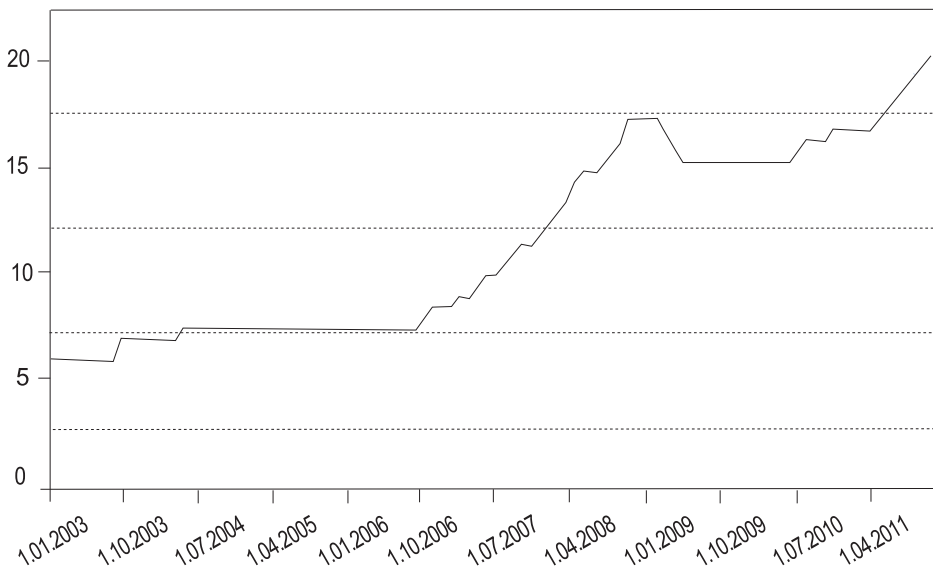
II. Polityka pieniężna

Chiny

Instrumenty polityki pieniężnej stosowane przez Chiński Bank Ludowy obejmują: wskaźnik rezerw obowiązkowych, bazową stopę procentową

redyskontowania, centralne pożyczki międzybankowe, operacje otwartego rynku oraz inne instrumenty polityczne określone przez Radę Państwa. Są to standardowe instrumenty polityki pieniężnej występujące również w europejskich bankach centralnych¹⁷.

Stopa rezerwy obowiązkowej w Chinach od 2006 roku systematycznie rośnie. Związane jest to z zacieśnianiem polityki pieniężnej i ma na celu ograniczenie zbyt dynamicznego wzrostu gospodarczego (wykres 1). Jednak od listopada 2011 roku pogłębiający się kryzys na rynku nieruchomości zmusił bank centralny do obniżenia stopy rezerwy obowiązkowej¹⁸. Ostatnia obniżka miała miejsce 12 maja 2012 i obecnie stopa rezerwy obowiązkowej wynosi 20%.

Wykres 1. Wartość stopy rezerwy obowiązkowej Ludowego Banku Chin w latach 2003–2011

Źródło: K. Hille, *China cuts banks' reserve ratios*, „Financial Times”, <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/5fee76bc-5a3c-11e1-a52b-00144feabdc0.html#axzz2tXAIJozA> (dostęp: 1.02.2014).

Podstawowa stopa procentowa centralnego banku Chin od 6 lipca 2012 roku wynosi 6,00%. Komitet ds. Polityki Pieniężnej podnosił ją od 2008 do lipca 2011 roku. Związane to było z pojawiającą się wysoką inflacją CPI, która przekroczyła 5%¹⁹ (tabela 2).

¹⁷ A. Kaźmierczak, *Polityka pieniężna w gospodarce otwartej*, Warszawa 2009, s. 143.

¹⁸ Komunikat Ludowego Banku Chin, http://www.pbc.gov.cn/publish/english/955/2012/20120516102159716560126/20120516102159716560126_.html (dostęp: 1.02.2014).

¹⁹ Trading Economics data, <http://www.tradingeconomics.com/china/inflation-cpi> (dostęp: 1.02.2014).

Tabela 2. Wartości podstawowej stopy procentowej Ludowego Banku Chin

Data wprowadzenia	Wartość [%]
6 lipca 2012	6
8 czerwca 2012	6,31
6 lipca 2011	6,56
6 kwietnia 2011	6,31
8 lutego 2011	6,06
25 grudnia 2010	5,81
19 października 2010	5,56
22 grudnia 2008	5,31
27 listopada 2008	5,58
30 października 2008	6,66
9 października 2008	6,93
15 września 2008	7,2

Źródło: Global Rates, <http://www.global-rates.com/interest-rates/central-banks/central-bank-china/pbc-interest-rate.aspx> (dostęp: 1.02.2014).

Chiny dysponują największymi rezerwami walutowymi. Na koniec 2010 roku wynosiły one 2 847 338 mln USD²⁰. Wartość ta od wielu lat rośnie. W swoich rezerwach kraj ma również 33 890 000 uncji złota (ponad 1054 tony). W obiegu znajduje się gotówka o wartości 4462,8 mld juanów (agregat M0), co daje blisko 670 mld USD. Najszerza miara pieniądza w Chinach — agregat M2 — wynosi 725 851 mld juanów (109 125 mld USD).

Kurs juana objęty jest silnymi restrykcjami władz państwowych. Ma to na celu niedopuszczenie do zbyt szybkiego umocnienia się waluty Chin, które może doprowadzić do osłabienia konkurencyjności chińskiego eksportu. Na koniec 2010 roku kurs ustalony był na poziomie 6,6515 za jednego dolara amerykańskiego²¹.

Japonia

Bank Japonii jako bank centralny decyduje o polityce pieniężnej i realizuje ją w celu utrzymania stabilności cen. W realizacji polityki pieniężnej bank centralny

²⁰ Strona internetowa Ludowego Banku Chin, <http://www.pbc.gov.cn/publish/html/2010s09.htm> (dostęp: 1.02.2014).

²¹ Strona internetowa Ludowego Banku Chin, <http://www.pbc.gov.cn/publish/html/2010s08.htm> (dostęp: 1.02.2014).

wpływa na tworzenie stóp procentowych oraz kontroluje podaż pieniądza za pomocą swoich instrumentów operacyjnych, takich jak operacje rynku pieniężnego czy stopa rezerwy obowiązkowej, ustalane są również kwoty codziennych operacji rynku pieniężnego.

Ustalana stopa rezerwy obowiązkowej nie jest jednolita, lecz zróżnicowana w zależności od wielkości złożonego depozytu. Od 16 października 1991 roku kształtuje się ona na poziomie 0,05%–1,3%. Im większa wartość depozytu, tym większa stopa rezerwy obowiązkowej (tabela 3). Wielkość rezerwy zależy również od tego, czy depozyt dokonywany jest w walucie krajowej czy zagranicznej.

Tabela 3. Wysokość stopy rezerwy obowiązkowej Banku Japonii

Ponad 2,5 biliona jenów	1,3%
2,5 biliona jenów lub mniej, ale więcej niż 1,2 bilionów jenów	0,9%
1,2 biliona jenów lub mniej, ale więcej niż 500 mld jenów	0,05%
500 miliardów jenów lub mniej, ale więcej niż 50 mld jenów	0,05%

Źródło: Strona internetowa Banku Japonii: <http://www.boj.or.jp/en/statistics/boj/other/reservereq/junbi.htm/> (dostęp: 1.02.2014).

Podstawowa stopa procentowa Banku Japonii od 19 grudnia 2008 roku kształtuje się na bardzo niskim poziomie 0,1%. Stawka referencyjnej stopy procentowej spada od początku lat dziewięćdziesiątych (tabela 4). Związane jest to z rozluźnieniem polityki pieniężnej, spowodowanym występowaniem deflacji²².

Tabela 4. Wartość podstawowej stopy procentowej Banku Japonii

Data wprowadzenia	Wartość [%]
5 października 2010	0,1
19 grudnia 2008	0,1
31 października 2008	0,3
21 lutego 2007	0,5
14 lipca 2006	0,25
20 marca 2001	0
1 marca 2001	0,15
11 sierpnia 2000	0,25
2 lutego 1999	0
9 września 1998	0,25

Źródło: Global Rates, <http://www.global-rates.com/interest-rates/central-banks/central-bank-japan/boj-interest-rate.aspx> (dostęp: 1.02.2014).

²² Strona internetowa Banku Japonii, <http://www.boj.or.jp/en/statistics/boj/other/discount/index.htm/> (dostęp: 1.02.2014).

Japoński bank centralny jest posiadaczem drugich co do wielkości rezerw walutowych. W kwietniu 2012 roku przekroczyły one bilion dolarów i wynoszą 1,290 biliona USD²³. Rezerwy dewizowe powiększone są rezerwami złota. Japonia dysponuje 765 tonami złota rezerwowego²⁴. Dostępne wartości bazy monetarnej będącej w obiegu pozwalają obliczyć wielkość agregatu M0. Na koniec kwietnia 2012 roku w obiegu znajdowały się banknoty o wartości 80 675 500 mln jenów. Wartość monet wynosiła 4,508 bln jenów. Łącznie daje to wartość agregatu M0 na poziomie 85 181,2 mld jenów (1075,5 mld USD)²⁵. Bank Japonii podaje wartość szerokiego agregatu bazy monetarnej powiększonego o rachunki bieżące. Można go nazwać agregatem M1. Wynosi on 123 065 mld jenów (1553,8 bln USD)²⁶.

Walutą Japonii jest jen. Jego kurs w stosunku do głównych walut od 2012 roku osłabia się. Wspiera to proeksportową orientację gospodarki Japonii. Wynika to z licznych interwencji Banku Japonii, mających na celu osłabienie jena. Jego kurs obecnie kształtuje się na poziomie USD/JPY 101,5.

Rosja

Bank Rosji ma bardzo szeroką gamę instrumentarium w zakresie polityki pieniężnej. Ustala podstawową stopę refinansową, stopę rezerwy obowiązkowej, prowadzi interwencje walutowe, przeprowadza aukcje REPO, udziela kredytów lombardowych, przyjmuje depozyty. Udziela także kredytów technicznych intraday oraz overnight.

Wymagana stopa rezerwy na zobowiązania wobec osób fizycznych w rublach od 1 kwietnia 2011 roku wynosi 4%. Rezerwa ta nie zależy od waluty, w jakiej dokonywany jest wkład depozytu²⁷.

Podstawowa stopa procentowa wynosi obecnie 5,5% i jest obniżana od połowy lat dziewięćdziesiątych, gdy przekraczała 200% (wykres 2).

Rezerwy walutowe Banku Rosji wyniosły w maju 2012 roku 518,8 mld USD. Wartość ta od kilku lat spada, gdyż Rosja stara się nie dopuścić do osłabienia rubla za pomocą licznych interwencji walutowych, sprzedając na rynku własne

²³ *Japan April Foreign Exchange Reserves Table of Data*, „The Wall Street Journal”, <http://online.wsj.com/article/BT-CO-20120508-723855.html> (dostęp: 1.02.2014).

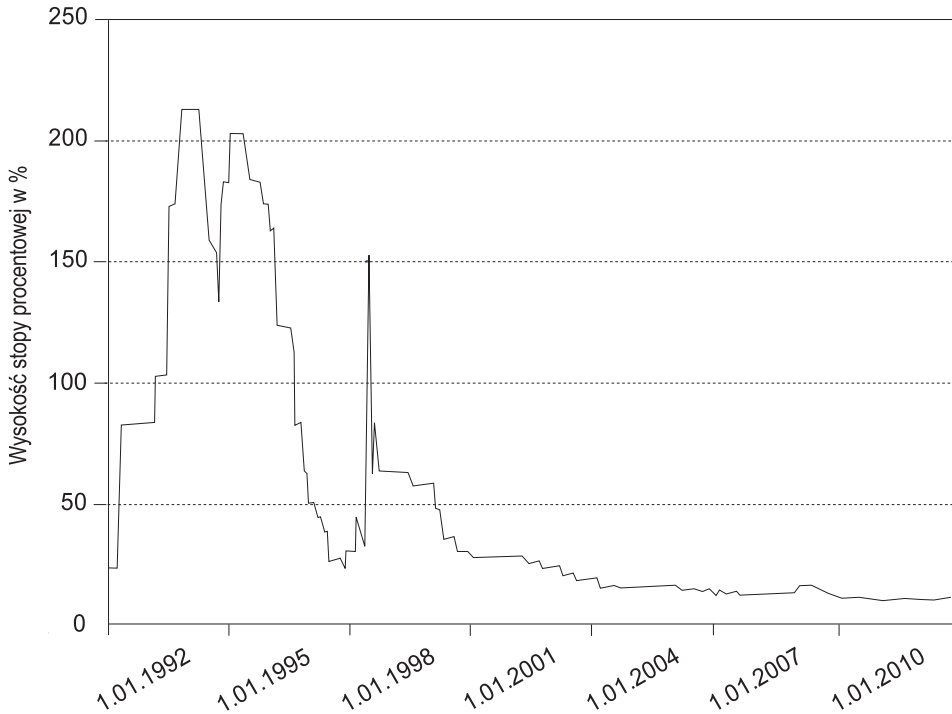
²⁴ Strona internetowa Światowej Rady Złota (World Gold Council), <http://www.gold.org/investment/statistics/> (dostęp: 1.02.2014).

²⁵ Strona Internetowa Banku Japonii, <http://www.stat-search.boj.or.jp> (dostęp: 1.02.2014).

²⁶ Strona Internetowa Banku Japonii, <http://www.boj.or.jp/en/statistics/boj/other/mbt/mbt1204.pdf> (dostęp: 1.02.2014).

²⁷ Strona internetowa Banku Rosji, http://www.cbr.ru/eng/statistics/print.asp?file=credit_statistics/require_res_e.htm&pid=idkp_br&sid=ort (dostęp: 1.02.2014).

rezerwy²⁸. Centralny Bank Federacji Rosyjskiej ma również w rezerwie 836 ton złota.

Wykres 2. Wartość stopy referencyjnej Banku Rosji w latach 1991–2012

Źródło: strona internetowa Banku Rosji, http://www.cbr.ru/eng/statistics/print.asp?file=credit_statistics/refinancing_rates_e.htm&pid=idkp_br&sid=ref (dostęp: 1.02.2014).

W obiegu w Federacji Rosyjskiej jest 7728,8 mld rubli (246 mld USD) w postaci banknotów i monet (M0). Natomiast szeroka miara pieniądza podawana przez bank centralny jest ponad trzykrotnie większa i wynosi 24 041,3 mld rubli (765 mld USD)²⁹.

²⁸ Strona internetowa Banku Rosji, http://www.cbr.ru/eng/pwe.aspx?file=/eng/press/120503_163552eng_res.htm (dostęp: 18.05.2012).

²⁹ Strona internetowa Banku Rosji, <http://www.cbr.ru/> (dostęp: 18.05.2012).

Tabela 5. Wartości podstawowych instrumentów polityki pieniężnej

	Chiny	Japonia	Rosja
Wartość stopy rezerwy obowiązkowej	20,0%, od listopada 2011 tendencja obniżania	0,05–1,3%, stała wartość od 1991 roku	4%, od kwietnia 2011, od 2009 roku tendencja do podwyższania
Wartość podstawowej stopy procentowej	6,560% od 2008 roku tendencja do podwyższania	0,1%, od 2008 roku wartość ta się nie zmieniła	8%, od 26 grudnia 2012, tendencja do obniżania
Wartość rezerw	2847, 3 mld USD, 1054 ton złota, tendencja wzrostowa	1290 mld USD, 765 ton złota, silna tendencja wzrostowa	518 mld USD, 836 ton złota, tendencja spadkowa
Podaż pieniądza	M0 — 670 mld USD M2 — 109 125 mld USD tendencja wzrostowa	M0 — 1075, 5 mld USD M1 — 1553,8 mld USD, tendencja wzrostowa	M0 — 246 mld USD M2 — 765 mld USD tendencja wzrostowa
Kurs waluty krajowej względem dolara	6,6515 juana za 1 USD, tendencja aprecjacyjna	79,3 jena za 1 USD, tendencja aprecjacyjna z licznymi interwencjami	31,4 rubla za 1 USD, tendencja deprecjacyjna
Ogólne nastawienie polityki pieniężnej	ekspansywne	ekspansywno-akomodatywne	ekspansywne

Źródło: opracowanie własne.

Zakończenie

Główne banki centralne Azji mają istotny wpływ na życie gospodarcze w danym kraju. To one ustalają wartość pieniądza, zarówno jego cenę wewnętrzną, jak i zewnętrzną, tworzą środowisko, w którym toczy się życie gospodarcze danego kraju.

Banki te różnią się zarówno pod względem niezależności, struktury organizacyjnej, jak i decyzyjnej. Mają też inne cele, które muszą realizować. I choć dysponują podobnym instrumentarium, to za pomocą narzędzi polityki pieniężnej na różne sposoby ją realizują. Na ten stan mają wpływ głównie uwarunkowania historyczne oraz polityczne. Najbardziej stabilny jest Bank Japonii. Zawdzięcza on jednak swoją pozycję wieloletniej tradycji. Natomiast bankiem,

który jest najbardziej podatny na wpływ czynników politycznych, jest Chiński Bank Ludowy. Wynika to z ustroju panującego w Chińskiej Republice Ludowej.

Warto zaznaczyć, że banki te nie są aż tak ortodoksyjne w prowadzeniu polityki pieniężnej jak banki centralne krajów zachodnich. Pomimo wielu różnic instytucjonalnych oraz pod względem instrumentarium zazwyczaj mają zbliżony cel, który starają się osiągnąć nieco innymi narzędziami, zależnie od sytuacji panującej na światowych rynkach finansowych. Zazwyczaj wymaga to dopasowania instrumentarium do panujących warunków. A cel główny w każdym wypadku jest ten sam — utrzymanie stabilności własnej waluty.

Bibliografia

- Baka W., *Bankowość centralna. Funkcje — metody — organizacja*, Warszawa 2001.
Bankowość centralna od A do Z, red. R. Kokoszczyński, B. Pietrzak, Warszawa 2007.
 Drelich-Skulska B., *Azja — Pacyfik. Obraz gospodarczy regionu*, Wrocław 2007.
 Kaźmierczak K., *Polityka pieniężna w gospodarce otwartej*, Warszawa 2009.
 „Financial Times”, www.ft.com.
 Global Rates, www.global-rates.com.
 Strona internetowa Banku Japonii, <http://www.boj.or.jp/en/>.
 Strona internetowa Banku Rosji, <http://www.cbr.ru/>.
 Strona internetowa Ludowego Banku Chin, <http://www.pbc.gov.cn/>.
 Światowa Rada Złota (World Gold Council), <http://www.gold.org/>.
 Trading Economics data, www.tradingeconomics.com.
 „The Wall Street Journal”, www.online.wsj.com.

Central banking in Asia as seen in China, Japan and Russia — comparative analysis

Summary

The major central banks in Asia have a significant impact on the economic life of particular countries. They determine the value of money, both its internal and external price. They create the environment in which the economic life of the country takes place.

These banks differ in terms of independence, organizational structure and decision-making processes. They also have different goals that they must pursue. And even though they have similar instruments at their disposal, they use the tools of monetary policy in a number of ways. The biggest influence on this situation have historical and political determinants. The most stable is the Bank of Japan. But it owes its position to a long tradition. On the other hand the bank that is the most susceptible to the influence of political factors is the Chinese People's Bank. This is due to the prevailing political system in China.

It is worth noting that these banks are not as orthodox in conducting the monetary policy as the central banks of Western countries. Despite many differences in terms of institutions and instruments, they normally have a similar goal which they try to achieve through the use of different tools, depending on the situation on the global financial markets. Typically, this requires matching instruments to the currently prevailing conditions. A main goal in each case is the same — maintaining the stability of own currency.